DOMSTOLENS DOM

den 10 februari 2000 *

I de förenade målen C-147/97 och C-148/97,

angående en begäran enligt artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), från Oberlandesgericht Frankfurt am Main (Tyskland), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i de vid den nationella domstolen anhängiga målen mellan

Deutsche Post AG

och

Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (C-147/97),

Citicorp Kartenservice GmbH (C-148/97),

angående tolkningen av artiklarna 5 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 10 andra stycket EG), 30 och 59 i EG-fördraget (nu artiklarna 28 EG och 49 EG i ändrade lydelser), 85, 86 och 90.1 och 90.2 i EG-fördraget (nu artiklarna 81 EG, 82 EG och 86.1 och 86.2 EG),

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN

sammansatt av ordföranden G.C. Rodríguez Iglesias, avdelningsordförandena J.C. Moitinho de Almeida, L. Sevón och R. Schintgen samt domarna P.J.G. Kapteyn (referent), C. Gulmann, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm och M. Wathelet,

generaladvokat: A. La Pergola,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören H.A. Rühl,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

— Deutsche Post AG, genom advokaten D. Schroeder, Köln,

— Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS), genom advokaten M. Bechtold, Frankfurt am Main,

— Citicorp Kartenservice GmbH, genom advokaterna P. Mailänder och U. Schnelle, Stuttgart,

— Danmarks regering, genom avdelningschefen P. Biering, utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Italiens regering, genom professor U. Leanza, chef för utrikesministeriets avdelning för diplomatiska tvister, i egenskap av ombud, biträdd av O. Fiumara, avvocato dello Stato,

— Nederländernas regering, genom ställföreträdande juridiske rådgivaren J.G. Lammers, utrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom C. Stix-Hackl, Gesandte, förbundsutrikesministeriet, i egenskap av ombud,

— Finlands regering, genom ambassadören H. Rotkirch, chef för utrikesministeriets rättsavdelning, i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom C. Schmidt och F. Mascardi och K. Wiedner, rättstjänsten, samtliga i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 29 september 1998 av: Deutsche Post AG, företrädd av advokaten D. Schroeder, Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS), företrätt av advokaterna M. Bechtold och A. Wagner, Frankfurt am Main, Citicorp Kartenservice GmbH, företrätt av advokaterna P. Mailänder och U. Schnelle, Danmarks regering, företrädd av avdelningschefen J. Molde, utrikesministeriet, i egenskap av ombud, Greklands regering, företrädd av juridiska ombudet M. Apessos, vid statens rättsliga råd, och juridiske rådgivaren N. Zemperis, vid grekiska posten, båda i egenskap av ombud, Frankrikes regering, företrädd av K. Rispal-Bellanger, sous-directeur, utrikesministeriets rättsavdelning och F. Million, chargé de mission vid samma avdelning, båda i egenskap av ombud, Italiens regering, företrädd av O. Fiumara, Nederländernas regering, företrädd av biträdande juridiske rådgivaren M. Fierstra, utrikesministeriet, i egenskap av ombud, och kommissionen, företrädd av K. Wiedner,

och efter att den 1 juni 1999 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Oberlandesgericht Frankfurt am Main har genom två beslut av den 25 mars 1997, vilka inkom till domstolens kansli den 17 april 1997, i enlighet med artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG) ställt fem frågor om tolkningen av artiklarna 5 andra stycket i EG-fördraget (nu artikel 10 andra stycket EG), 30 och 59 i EG-fördraget (nu artiklarna 28 EG och 49 EG i ändrade lydelser), 85, 86 och 90.1 och 90.2 i EG-fördraget (nu artiklarna 81 EG, 82 EG och 86.1 och 86.2 EG).

2 Frågorna har uppkommit i två tvister mellan å ena sidan Deutsche Post AG (nedan kallat Deutsche Post) och å andra sidan Gesellschaft für Zahlungssysteme mbH (GZS) (nedan kallat GZS) och Citicorp Kartenservice GmbH (nedan kallat CKG), avseende utdelning av post med ursprung i utlandet vilken var föremål för icke-fysisk remail [vidaresändning av post].

Tillämpliga bestämmelser

Världspostkonventionen

3 Enligt världspostkonventionen, vars första version är från år 1874, är postväsendet i en fördragsslutande stat skyldigt att till de berörda adressaterna befordra och dela ut sådana internationella brevförsändelser som översänds av postväsendena i de andra fördragsslutande staterna och som är adresserade till adressater med hemvist inom ovannämnda stats territorium.

4 I målen vid den nationella domstolen är det fråga om världspostkonventionen i den lydelse som antogs den 14 december 1989 i Washington (nedan kallad världspostkonventionen). I Tyskland godkändes världspostkonventionen genom Gesetz zu den Verträgen vom 14. Dezember 1989 des Weltpostvereins (lag om konventionerna om Världspostföreningen av den 14 december 1989) av den 31 augusti 1992 (*BGBl*, II, s. 749).

5 Ursprungligen delade postväsendet ut internationell post utan att ta ut avgift för denna tjänst. En av de principer som ligger till grund för världspostkonventionen var att eftersom alla brev krävde ett svar skulle följaktligen flödet av post mellan två fördragsslutande stater utjämnas. När det emellertid visade sig att postväsendena i de olika staterna hade att behandla mycket varierande kvantiteter av internationell post, föreskrevs från och med år 1924 särskilda bestämmelser i detta avseende.

6 I artikel 25 i världspostkonventionen anges följande:

"1. Inget medlemsland har skyldighet att befordra eller dela ut till adressaterna sådana brevförsändelser som avsändare, vilka har sin hemvist på dess territorium, postar eller låter posta i ett främmande land i avsikt att utnyttja det lägre porto som gäller där. Detsamma gäller försändelser som postas i stora kvantiteter, oavsett om detta görs i syfte att utnyttja ett lägre porto eller inte.

2. Punkt 1 skall utan åtskillnad tillämpas både på försändelser som iordningställs i det land där avsändaren bor och sedan transporteras över gränsen och på försändelser som iordningställs i ett främmande land.

3. Den berörda förvaltningen har rätt att antingen returnera försändelsen till ursprungslandet eller påföra porto till inhemsk taxa. Om avsändaren vägrar betala detta porto, kan förvaltningen förfara med försändelsen i enlighet med vad som föreskrivs i den inhemska lagstiftningen.

4. Inget medlemsland har skyldighet att acceptera, befordra eller dela ut till adressaterna sådana brevförsändelser som avsändare har postat eller låtit posta i stor kvantitet i ett annat land än det där de har sin hemvist. Den berörda förvaltningen har rätt att antingen återsända sådana försändelser till ursprungslandet eller returnera dem till avsändaren utan att återbetala portot."

Terminalavgifter

7 Terminalavgifter är de avgifter som en postförvaltning tar ut av en annan för utdelningen av den senares internationella försändelser. En reglering av dessa avgifter infördes för första gången genom 1969 års världspostkonvention. Denna reglering var emellertid inte tillräcklig för att täcka destinationsstatens postväsendes utgifter för de nämnda försändelserna, bland annat på grund av att det inte var möjligt att ta ut högre terminalavgifter utan att utvecklingsländerna samtyckte till detta.

8 År 1987 ingick offentliga postoperatörer i vissa av Europeiska gemenskapens medlemsstater och i tredje land, inom ramen för den europeiska konferensen för post- och telekommunikationsmyndigheter som hölls i Bern (Schweiz), en överenskommelse om att införa en ny metod för beräkning av terminalavgiftstaxor.

9 Den 13 december 1995 ingick sexton postväsenden "Reims I-avtalet", däribland postväsendena i alla medlemsstaterna i Europeiska unionen utom Spanien, liksom postväsendena i Norge och Island. I detta avtal föreskrivs en gradvis ökning av terminalavgifterna under en period av sex år. År 2001 skulle dessa avgifter ha uppnått en nivå motsvarande 80 procent av de inhemska posttaxorna. Enligt en hävningsklausul avseende det spanska postväsendets anslutning löpte detta avtal ut den 30 september 1997.

10 Den 9 juli 1997 undertecknade postväsendena i tio stater, nämligen Danmark, Finland, Frankrike, Grekland, Island, Italien, Norge, Tyskland, Spanien och Österrike "Reims II-avtalet", vilket trädde i kraft den 1 oktober 1997. I detta avtal föreskrivs en kortare övergångsperiod. Vid slutet av denna period är artikel 25 i världspostkonventionen inte längre tillämplig mellan de avtalsslutande parterna.

Remail

11 Det framgår av handlingarna i målet att det vad beträffar remail-tjänster vanligtvis görs skillnad mellan fysisk remail och icke-fysisk remail, även kallad "immateriell remail".

12 Fysisk remail omfattar följande fall:

— "Remail ABA": brev som kommer från stat A men postas i stat B för att delas ut i stat A,

— "Remail ABB": brev som kommer från stat A men postas i stat B för att delas ut i denna stat,

— "Remail ABC": brev som kommer från stat A men postas i stat B för att delas ut i stat C.

13 När det är fråga om icke-fysisk remail översänds innehållet i breven på elektronisk väg från stat A till stat B, där informationen trycks på papper för att befordras till stat A, B eller C.

Mål C-148/97

Målet vid den nationella domstolen

14 Citibank-koncernens europeiska verksamhet inom kreditkortsområdet styrs från Citibank NA:s European Headquarters i Bryssel. Citibank-koncernen har dotterbolag eller filialer i de olika medlemsstaterna, vilka agerar på marknaden för banktjänster, liksom bolagen Citibank Privatkunden AG och Diners Club Deutschland GmbH gör i Tyskland. Bland företagen i Citibank-koncernen finns även CKG, som är etablerat i Frankfurt am Main. CKG är ett tjänsteföretag som iordningställer och sänder ut kontoutdrag, bekräftelser, fakturor och betalnings- eller faktureringskrav till kunder som är innehavare av Visa-kort eller andra kort.

15 År 1993 beslutade Citibank-koncernen att inrätta ett centraliserat organ för iordningställande och utsändning av kontoutdrag och andra standardiserade bankavräkningar, Citicorp European Service Center BV (nedan kallat CESC), etablerat i Arnhem (Nederländerna).

16 Till och med den 30 juni 1995 utfördes databehandlingen vid CKG:s beräkningscentral i Frankfurt am Main. De behandlade uppgifterna avseende kunder som var innehavare av ett kort översändes först elektroniskt till CESC, för att

detta skulle upprätta kontoutdrag eller kontobekräftelser, avräkningar och anmodan om betalning eller kvittning. CESC tryckte dem därefter på standardiserade blanketter, vilka lades i kuvert och frankerades för befordran. Dessa försändelser överlämnades slutligen till PTT Post BV (den nederländska posten, nedan kallad PTT Post) i Arnhem för befordran. PTT Post i Arnhem översände försändelserna till Deutsche Post, för att denna skulle dela ut dem till adressater i Tyskland.

17 Förutom CKG är andra företag och nätverk av filialer till Citibank-koncernen i Frankrike, Belgien, Spanien, Portugal och Grekland anslutna till den centrala anläggningen för mottagning, behandling, tryckning av uppgifter och sändning av CESC:s post. CESC sysselsätter för närvarande tjugotvå personer för att behandla brevförsändelser till adressater med hemvist i medlemsstaterna i Europeiska unionen.

18 Det framgår av handlingarna i målet att uppgifterna sedan den 1 juli 1995 inte längre behandlas vid Citibank-koncernens företag i olika stater utan centralt, för hela världen, av datorerna i Citibank-koncernens databehandlingcentral i Sioux Falls (Syd-Dakota, USA). Betalningsbevisen för kreditkorten inges först av de avtalsbundna företagen till CKG, vilket samlar uppgifterna från avsändarföretaget, nämligen uppgifter om det belopp som kortet använts för och uppgifter om kunden. Dessa uppgifter översänds därefter via satellit till behandlingscentralen i Sioux Falls. Behandlingscentralen behandlar då uppgifterna vidare, genom att kundens konto krediteras respektive debiteras. De sålunda upprättade uppgifterna sänds slutligen via satellit till CESC, som trycker och sänder dem.

19 För brevförsändelser till adressater med hemvist i Tyskland tar PTT Post i Nederländerna ut det sedvanliga portot för internationella försändelser, det vill

säga ungefär 0,55 DEM. PTT Post betalar terminalavgifter till Deutsche Post. Dessa uppgick vid tiden för omständigheterna i målet vid den nationella domstolen till 0,37—0,40 DEM för ett brev.

20 Med stöd av artikel 25.3 i världspostkonventionen och 9 § Postgesetz (postlagen) krävde Deutsche Post för varje brev från CKG som delades ut i Tyskland porto till inhemsk taxa, det vill säga 1 DEM per brev. För perioden från den 24 februari till och med den 9 juli 1995 begärde Deutsche Post betalning med 3 668 916 DEM, för brevförsändelser med avsändaren "Citicorp European Service Center, P.O. Box 5411, 6802 EK Arnhem, The Netherlands", eller "Citicorp European Service Center BV, P.O. Box 5200, 7570 GE Oldenzaal, The Netherlands". Dessa försändelser inkom till det postkontor som är behörigt för ingivande av post med ursprung i Nederländerna.

21 Eftersom CKG vägrade att erlägga det begärda beloppet överlämnades målet till Landgericht Frankfurt am Main. Landgericht avslog genom dom av den 8 maj 1996 Deutsche Posts talan med motiveringen att den sistnämnda inte kunde härleda en avtalsrättslig förpliktelse från artikel 25.3 i världspostkonventionen. Enligt Landgericht grundade nämligen denna bestämmelse enbart rätt att begära ytterligare avgifter inom ramen för användningsförhållanden som föll under offentlig rätt. Landgericht fann vidare att tryckningen av breven i Nederländerna inte utgjorde "iordningställande" av en försändelse i den mening som avses i artikel 25 i världspostkonventionen. Inom ramen för gemenskapens inre marknad är det nämligen inte avgörande att verksamheten att trycka breven och lägga dem i kuvert har överförts till utlandet.

Tolkningsfrågorna

22 Den 20 juni 1996 överklagade Deutsche Post denna dom till Oberlandesgericht Frankfurt am Main, som beslutade att vilandeförklara målet och att ställa följande frågor till EG-domstolen:

"1. Skall artikel 90 i EG-fördraget tolkas på så sätt att en lag genom vilken Världspostföreningens konventioner av den 14 december 1989 godkännes utgör en statlig åtgärd genom vilken det med åsidosättande av artikel 90.1 vidtas en åtgärd som strider mot artikel 86 i EG-fördraget och som inte omfattas av undantagen i artikel 90.2, eftersom den ger medlemsstat A:s postväsen rätt att kräva porto, till inhemsk taxa, för befordran av brevförsändelser som postas i medlemsstat B, eller att vägra att befordra dem om porto till inhemsk taxa ej har erlagts, då innehållet i brevförsändelsen har bestämts av ett företag i medlemsstat A samt har skickats via ett elektroniskt system för dataöverföring till ett företag med säte i medlemsstat B för att tryckas och läggas i kuvert där samt avlämnas till medlemsstaten B:s postväsen för befordran?

2. Skall artikel 30 och följande artiklar och artikel 59 och följande artiklar i EG-fördraget tolkas på så sätt att den rätt som tillkommer medlemsstat A:s postväsen att kräva porto till inhemsk taxa för befordran till adressater med hemvist i medlemsstat A av brevförsändelser som postas i medlemsstat B, eller att vägra att befordra dem om porto till inhemsk taxa ej har erlagts, strider mot garantin för fri rörlighet för varor, då innehållet i försändelserna har bestämts av ett företag i medlemsstat A samt har skickats via ett elektroniskt system för dataöverföring till ett företag med säte i medlemsstat B för att tryckas och läggas i kuvert där samt avlämnas till medlemsstaten B:s postväsen för befordran?

3. För det fall att svaret på de ovannämnda frågorna är att gemenskapsrätten åsidosätts endast av det skälet att postväsendet i medlemsstat A uttar eller, genom att vägra befordran, kan kräva porto till inhemsk taxa utöver det porto som har betalats i medlemsstat B eller utöver de terminalavgifter som uttas i enlighet med världspostkonventionen och/eller CEPT-överenskommelsen:

   Skall artikel 5 andra stycket i EG-fördraget tolkas på så sätt att en lag genom vilken medlemsstat A godkänner Världspostföreningens konventioner av den 14 december 1989 inte alls kan tillämpas eller endast kan tillämpas i den utsträckning som det krävs att porto till inhemsk taxa skall erläggas utöver det porto som har betalats i medlemsstat B och/eller utöver de terminalavgifter som uttas i enlighet med världspostkonventionen eller CEPT-överenskommelsen eller som kan framtvingas genom att vägra befordra försändelserna?

4. Är svaret på de tre första frågorna ett annat om företaget, med säte i medlemsstat B, som ombesörjer tryckningen, iläggandet i kuvert och avlämnandet till medlemsstaten B:s postväsen, ingår i samma koncern som företaget som bestämmer innehållet i försändelserna?

5. Är svaret på de tre första frågorna beroende av om företaget med säte i medlemsstat B som ombesörjer tryckningen, iläggandet i kuvert och avlämnandet till medlemsstaten B:s postväsen endast arbetar för företaget i medlemsstat A som bestämmer innehållet i försändelserna eller om det därjämte är verksamt för ett flertal liknande uppdragsgivare?"

Mål C-147/97

Målet vid den nationella domstolen

23 GZS, vars delägare är kreditinstitut som utfärdar kreditkortet Eurocard, är den viktigaste aktören om man ser till kreditkortet Eurocards omsättning i Tyskland. Inom ramen för sin verksamhet med behandling av uppgifter fastställer GZS för innehavarna av ovannämnda kort och för partnerföretagen månatliga avräkningar som skickas per post.

24 Under en första tid ansvarade GZS för att avräkningarna trycktes och lades i kuvert och att breven avlämnades till Deutsche Post för befordran. Sedan sommaren 1995 sänder GZS de nödvändiga uppgifterna elektroniskt till sin danska avtalspart för att avräkningar skall upprättas. Det är där som avräkningarna upprättas, trycks, läggs i kuvert och därefter avlämnas till den danska posten. Denna översänder dem till Deutsche Post för vidare befordran i Tyskland och utdelning till adressater med hemvist inom denna medlemsstats territorium. För brevförsändelser till dessa adressater tar det danska postväsendet ut det porto som i Danmark krävs för internationella försändelser, vilket är lägre än gällande porto till inhemsk taxa i Tyskland. Det betalar terminalavgifter till Deutsche Post. Dessa uppgick vid tidpunkten för omständigheterna i målet vid den nationella domstolen till 0,36 DEM per brev.

25 Deutsche Post krävde, med stöd av artikel 25.3 i världspostkonventionen och 9 § Postgesetz, att GZS skulle betala 623 984 DEM. Eftersom GZS vägrade att erlägga det begärda beloppet, överlämnades målet till Landgericht Frankfurt am Main, vilken avslog ansökan med samma motivering som nämns i punkt 21 i förevarande dom.

Tolkningsfrågorna

26 Den 8 september 1996 överklagade Deutsche Post ovannämnda dom till Oberlandesgericht Frankfurt am Main, som beslutade att vilandeförklara målet och att till EG-domstolen ställa tre tolkningsfrågor med samma lydelse som de tre första frågorna i mål C-148/97.

27 Genom beslut av den 8 juli 1997 beslutade domstolens ordförande att förena målen vad gäller det skriftliga och muntliga förfarandet och domen.

28 Domstolen konstaterar inledningsvis att det i artikel 25.1 i världspostkonventionen skiljs mellan två fall i vilka postväsendena i de fördragsslutande staterna inte har skyldighet att befordra eller till adressaterna dela ut sådana brevförsändelser som avsändare, med hemvist på en fördragsslutande stats territorium, postar eller låter posta i en annan fördragsslutande stat. I det i artikel 25.1 första meningen avsedda fallet är det fråga om brev som postas i en annan fördragsslutande stat i avsikt att utnyttja det lägre porto som gäller där. Enligt artikel 25.1 andra meningen är det fråga om försändelser som postas i stora kvantiteter, oavsett om detta görs i syfte att utnyttja ett lägre porto eller inte.

29 Enligt artikel 25.2 i världspostkonventionen skall artikel 25.1 tillämpas utan åtskillnad såväl på försändelser som iordningställs i den avtalsslutande stat där avsändaren har hemvist och sedan transporteras till en annan fördragsslutande stat som på försändelser som iordningställs i den sistnämnda staten.

30 Enligt artikel 25.3 i världspostkonventionen har postväsendet i de i artikel 25.1 avsedda fallen rätt att antingen returnera försändelsen till ursprungslandet eller påföra porto till inhemsk taxa.

31 Det framgår av handlingarna i mål C-148/97 att CESC trycker ungefär fyrtiotvå miljoner postförsändelser per år, vilka sänds från Nederländerna till adressater med hemvist i medlemsstaterna i Europeiska unionen. Dessa försändelser iordningställs på grundval av uppgifter som behandlas och översänds elektroniskt av CKG. Enligt handlingarna i mål C-147/97 översänder GZS på samma sätt till sin danska avtalspart uppgifter avseende ungefär sju miljoner innehavare av kreditkort för att dessa uppgifter skall sändas med den danska posten.

32 Det framgår även av handlingarna i målen och av besluten om hänskjutande att den nationella lagstiftningen, med stöd av artikel 25.3 i världspostkonventionen, ger Deutsche Post befogenhet att utkräva porto till inhemsk taxa för varje brev sänt av CKG och GZS som den delar ut i Tyskland.

33 Av detta följer slutligen att det för att besvara de ställda frågorna inte skall tas hänsyn till den särskilda omständigheten att innehållet i brevförsändelserna i det förevarande fallet har överförts elektroniskt (icke-fysisk remail).

34 Av detta följer att tolkningsfrågorna gäller det fall som avses i artikel 25.1 andra meningen i världspostkonventionen, jämförd med artikel 25.2, nämligen att det hos postväsendet i andra medlemsstater postas försändelser i stora kvantiteter som förbereds eller iordningställs i de sistnämnda staterna. För att kunna ge ett svar som är ändamålsenligt för lösningen av tvisterna vid den nationella domstolen skall det följaktligen inte undersökas om CKG och GZS postar sina postförsändelser hos postväsendet i andra medlemsstater i avsikt att utnyttja det lägre porto som gäller där.

35 Vad beträffar den tolkning av artikel 30 i fördraget som den hänskjutande domstolen har begärt är det tillräckligt att påpeka att denna bestämmelse inte är tillämplig i målen vid den nationella domstolen. Internationella brevförsändelser kan nämligen beskrivas såsom en gränsöverskridande tjänst inom världspost-tjänsten, vilken för postväsendet i den avtalsslutande stat som utgör destination medför skyldighet att befordra och dela ut de nämnda försändelserna.

36 Av vad anförts följer att de tre första tolkningsfrågorna skall förstås så, att den nationella domstolen i huvudsak vill få klarhet i följande: Strider det mot artikel 90 i fördraget, jämförd med artiklarna 86 och 59 i fördraget, att ett sådant organ som Deutsche Post utövar den rätt som föreskrivs i artikel 25.3 i världspostkonventionen — i de fall som avses i artikel 25.1 andra meningen och artikel 25.2 — att påföra porto till inhemsk taxa på försändelser som postas i stora kvantiteter hos postväsendet i en annan medlemsstat än den där detta organ är beläget?

37 För att besvara den sålunda omformulerade frågan skall det för det första konstateras att ett sådant organ som Deutsche Post, som har beviljats exklusiva rättigheter när det gäller insamling, befordran och utdelning av post, måste betraktas som ett företag som den berörda medlemsstaten har beviljat exklusiva rättigheter i den mening som avses i artikel 90.1 i fördraget (dom av den 19 maj 1993 i mål C-320/91, Corbeau, REG 1993, s. I-2533, punkt 8; svensk specialutgåva, volym 14).

38 Det skall vidare erinras om att enligt fast rättspraxis kan ett företag som har ett lagligt monopol inom en väsentlig del av den gemensamma marknaden anses ha en dominerande ställning i den mening som avses i artikel 86 i fördraget (se dom av den 10 december 1991 i mål C-179/90, Merci convenzionali porto di Genova SpA, REG 1991, s. I-5889, svensk specialutgåva, volym 11, punkt 14, och av den 13 december 1991 i mål C-18/88, GB-Inno-BM, REG 1991, s. I-5941, svensk specialutgåva, volym 11, punkt 17, och i det ovannämnda målet Corbeau, punkt 9).

39 Domstolen har i detta hänseende haft tillfälle att fastställa att även om den omständigheten att en medlemsstat har skapat en dominerande ställning genom att bevilja exklusiva rättigheter inte i sig är oförenlig med artikel 86, så följer det av fördraget att medlemsstaterna åläggs att inte vidta eller att bibehålla åtgärder som kan upphäva denna bestämmelses ändamålsenliga verkan (se dom av den 18 juni 1991 i mål C-260/89, ERT, REG 1991, s. I-2925, svensk specialutgåva, volym 11, punkt 35, och i det ovannämnda målet Corbeau, punkt 11).

40 Därför föreskrivs i artikel 90.1 att medlemsstaterna beträffande företag som de beviljar särskilda eller exklusiva rättigheter inte skall vidta och inte heller skall bibehålla någon åtgärd som strider mot i synnerhet konkurrensreglerna i fördraget (se det ovannämnda målet Corbeau, punkt 12).

41 Denna bestämmelse skall läsas i förening med bestämmelsen i artikel 90.2, vari föreskrivs att företag som har anförtrotts att tillhandahålla tjänster av allmänt ekonomiskt intresse skall vara underkastade reglerna i fördraget, i den mån tillämpningen av dessa regler inte rättsligt eller i praktiken hindrar att de särskilda uppgifter som tilldelats dem fullgörs.

42 Det är slutligen viktigt att påpeka att världspostkonventionen utgår från hypotesen om en marknad för brevförsändelser där postväsendena i de olika fördragsslutande staterna i Världspostföreningen inte konkurrerar med varandra.

43 I detta sammanhang har världspostkonventionen till syfte att införa regler som säkerställer befordran och utdelning av internationella försändelser till adressater med hemvist på en fördragsslutande stats territorium, vilka översänds av postväsendena i andra fördragsslutande stater. En av de grundläggande principerna i världspostkonventionen, vilken fastslås i artikel 1 i denna, är nämligen skyldigheten för postförvaltningen i den avtalsslutande stat som utgör destination att befordra och dela ut internationell post till adressater med hemvist på dess territorium, och därvid utnyttja de snabbaste formerna för befordran av dessa brevförsändelser. I detta avseende utgör de stater som har anslutit sig till konventionen om Världspostföreningen ett enda postterritorium, inom vilket det i princip garanteras ömsesidig transiteringsfrihet för internationella försändelser.

44 Uppfyllelsen av de förpliktelser som följer av världspostkonventionen utgör således som sådan för postväsendena i medlemsstaterna en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse i den mening som avses i artikel 90.2 i fördraget.

45 I det förevarande fallet är enligt den tyska lagstiftningen förvaltningen av denna tjänst tilldelad Deutsche Post.

46 Som nämnts i punkt 5 i förevarande dom delade ursprungligen postväsendet ut den internationella posten utan att kräva ersättning för denna tjänst. När det emellertid visade sig att flödet av postförsändelser mellan två fördragsslutande stater ofta inte utjämnade sig och att således postväsendena i de olika fördragsslutande staterna måste behandla mycket varierande kvantiteter av internationella försändelser, föreskrevs särskilda bestämmelser i detta avseende, däribland artikel 25 i världspostkonventionen.

47 Enligt artikel 25.3 i världspostkonventionen har postväsendena i de fördragsslutande staterna, i de fall som avses i artikel 25.1 och 25.2, bland annat rätt att påföra försändelserna porto till inhemsk taxa.

48 Att ett sådant organ som Deutsche Post har fått rätt att i sådana fall behandla internationella försändelser som inhemsk post skapar en situation i vilken detta organ, till nackdel för användarna av posttjänster, kan föranledas att utnyttja sin dominerande ställning, vilken följer av detta organs exklusiva rätt att befordra och dela ut dessa försändelser till adressaterna i fråga, på ett sätt som utgör missbruk.

49 Under dessa förhållanden är det således lämpligt att undersöka i vad mån utövandet av en sådan rättighet är nödvändigt för att ett sådant organ skall kunna utföra sitt uppdrag av allmänintresse i enlighet med de skyldigheter som följer av världspostkonventionen och närmare bestämt för att åtnjuta ekonomiskt godtagbara villkor.

50 I detta avseende skall det konstateras att skyldigheten för ett sådant organ som Deutsche Post att befordra och att till adressater med hemvist inom det tyska territoriet dela ut försändelser som postas i stora kvantiteter hos postväsendena i andra medlemsstater, av avsändare med hemvist inom det nämnda territoriet, utan att detta organ har möjlighet att erhålla ekonomisk kompensation för alla de utgifter som ovannämnda skyldighet medför, är av den arten att den äventyrar att detta uppdrag av allmänintresse kan uppfyllas under ekonomiskt balanserade villkor.

51 Postväsendet i en medlemsstat kan nämligen inte på samma gång bära de utgifter som orsakas av att det utför den tjänst av allmänt ekonomiskt intresse, som består i befordran och utdelning av internationella försändelser, som ankommer på det i enlighet med vad som stadgas i världspostkonventionen samt de inkomstförluster som orsakas av att försändelser i stora kvantiteter inte längre postas hos postväsendet i den medlemsstat inom vars territorium adressaterna har hemvist, utan hos postväsendena i andra medlemsstater.

52 I ett sådant fall skall behandlingen av gränsöverskridande post liksom av inhemsk post och, följaktligen, uttag av porto till inhemsk taxa, anses vara åtgärder som är berättigade för att under ekonomiskt balanserade villkor utföra det uppdrag av allmänintresse som anförtrotts Deutsche Post genom världspostkonventionen.

53 Det skulle förhålla sig annorlunda om terminalavgifterna för inkommande gränsöverskridande post inom gemenskapen hade fastställts genom avtal mellan de berörda postväsendena med beaktande av de verkliga kostnader för behandling och utdelning av denna post som anges i artikel 13 i Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (EGT L 15, s. 14).

54 Om det saknas ett avtal mellan postväsendena i de berörda medlemsstaterna som fastställer terminalavgifter med hänsyn till de verkliga kostnaderna för behandling och utdelning av inkommande gränsöverskridande post enligt artikel 90.2 i fördraget är det således berättigat att postväsendet i en medlemsstat enligt lagstiftningen i denna medlemsstat har rätt att påföra porto till inhemsk taxa på försändelserna när avsändare med hemvist i denna stat postar eller låter posta försändelser i stora kvantiteter hos postväsendet i en annan medlemsstat i syfte att befordra dem till den förstnämnda medlemsstaten.

55 Av detta följer att inte heller artikel 90 i fördraget hindrar en sådan bestämmelse, även om det antas att artikel 25.3 i världspostkonventionen med hänsyn till dess effekt när den tillämpas av ett sådant organ som Deutsche Post kan anses vara av den arten att den utgör ett hinder för den fria rörligheten för tjänster.

56 I den mån som en del av utgifterna för befordran och utdelning kompenseras genom betalning av terminalavgifter av postväsendena i andra medlemsstater, krävs däremot inte, för att ett sådant organ som Deutsche Post skall anses uppfylla sina skyldigheter enligt världspostkonventionen, att försändelser som postas i stora kvantiteter hos de nämnda postväsendena påförs porto till full inhemsk taxa.

57 Det skall i detta avseende erinras om att ett sådant organ som Deutsche Post, som åtnjuter ett lagligt monopol inom en väsentlig del av den gemensamma marknaden, kan anses inneha en dominerande ställning i den mening som avses i artikel 86 i fördraget.

58 Följaktligen kan det anses vara ett missbruk av en dominerande ställning i den mening som avses i artikel 86 i fördraget att ett sådant organ utövar rätten att kräva porto till full inhemsk taxa, utan att ta hänsyn till skillnaden mellan å ena sidan utgifterna för befordran och utdelning av försändelser som postas i stora kvantiteter hos postväsendet i en annan medlemsstat än den där såväl avsändarna som adressaterna för dessa försändelser har hemvist och å andra sidan de terminalavgifter som betalats av det nämnda postväsendet.

59 För att undvika att ett sådant organ som Deutsche Post utövar den rätt som föreskrivs i artikel 25.3 i världspostkonventionen att returnera försändelserna till ursprungslandet, har nämligen försändelsernas avsändare inte någon annan möjlighet än att erlägga porto till full inhemsk taxa.

60 Såsom domstolen har påpekat avseende en säljvägran av ett företag som har en dominerande ställning i den mening som avses i artikel 86 i fördraget skulle ett sådant beteende stå i strid med de mål som anges i artikel 3 g i EG-fördraget (nu artikel 3 g EG i ändrad lydelse) och som närmare förtydligas i artikel 86, bland annat i punkterna b och c (dom av den 14 februari 1978 i mål 27/76, United Brands mot kommissionen, REG 1978, s. 207; svensk specialutgåva, volym 4, s. 9, punkt 183).

61 Det framgår av det ovan anförda att om det saknas avtal mellan postväsendena i de berörda medlemsstaterna, vari terminalavgifter fastställs med hänsyn till de verkliga kostnaderna för behandling och utdelning av inkommande gränsöverskridande post, strider det inte mot artikel 90 i fördraget, jämförd med artiklarna 86 och 59 i fördraget, att ett sådant organ som Deutsche Post utövar den rätt som föreskrivs i artikel 25.3 i världspostkonventionen i den lydelse som antogs den 14 december 1989 — i de fall som avses i artikel 25.1 andra meningen och artikel 25.2 — att påföra porto, till inhemsk taxa, på försändelser som postas i stora kvantiteter hos postväsendet i en annan medlemsstat än den där detta organ är beläget. Däremot strider utövandet av en sådan rätt mot artikel 90.1 i fördraget, jämförd med artikel 86 i fördraget, i den mån som rätten innebär att ett sådant organ kan kräva porto till hela den gällande inhemska taxan i den medlemsstat där det är beläget, utan att dra av terminalavgifter motsvarande de ovannämnda försändelserna som utbetalats av de nämnda postväsendena.

62 Med hänsyn till svaret på de tre första frågorna är det inte nödvändigt att besvara övriga tolkningsfrågor.

Rättegångskostnader

63 De kostnader som har förorsakats den danska, den grekiska, den franska, den italienska, den nederländska, den österrikiska och den finska regeringen samt kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN

— angående de frågor vilka genom beslut av den 25 mars 1997 har ställts av Oberlandesgericht Frankfurt am Main — följande dom:

Om det saknas avtal mellan postväsendena i de berörda medlemsstaterna, vari terminalavgifter fastställs med hänsyn till de verkliga kostnaderna för behandling och utdelning av inkommande gränsöverskridande post, strider det inte mot artikel 90 i fördraget, jämförd med artiklarna 86 och 59 i fördraget, att ett sådant organ som Deutsche Post utövar den rätt som föreskrivs i artikel 25.3 i världspostkonventionen i den lydelse som antogs den 14 december 1989 — i de fall som avses i artikel 25.1 andra meningen och artikel 25.2 — att påföra porto till inhemsk taxa på försändelser som postas i stora kvantiteter hos postväsendet i en annan medlemsstat än den där detta organ är beläget. Däremot strider

utövandet av en sådan rätt mot artikel 90.1 i fördraget, jämförd med artikel 86 i fördraget, i den mån som rätten innebär att ett sådant organ kan kräva porto till hela den gällande inhemska taxan i den medlemsstat där det är beläget, utan att dra av terminalavgifter motsvarande de ovannämnda försändelserna som utbetalats av de nämnda postväsendena.

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Sevón	Schintgen	Kapteyn
Gulmann	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Wathelet

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 10 februari 2000.

R. Grass

Justitiesekreterare

G.C. Rodríguez Iglesias

Ordförande